

BEMIDDELING IN EEN (ECHT)SCHEIDING: EEN NUTTIG INSTRUMENT

Bemiddeling in een (echt)scheiding: een nuttig instrument

Fleur GOISTER
Joke DE NEYS

 INTERSENTIA

Antwerpen – Gent – Cambridge

Bemiddeling in een (echt)scheiding: een nuttig instrument
Fleur Goister en Joke De Neys

© 2022 Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-1492-3
D/2022/7849/54
NUR 822
Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV
Lay-out: Crius Group, Hulshout
Omslagontwerp: Danny Juchtmans / www.dsigngraphics.be
Omslagbeeld: Zdenek Sasek / Shutterstock

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Dit boek is eveneens digitaal beschikbaar op www.stradalex.com en www.jurisquare.be.

Dit boek doorliep de procedure voor een GPRC-kwaliteitslabel.

INHOUD

<i>Over de auteurs</i>	xi
<i>Dankwoord</i>	xiii
Inleiding	1
Hoofdstuk I.	
Terminologie echtscheiding – scheiding van tafel en bed – feitelijke scheiding	3
1.1. Een feitelijke scheiding.....	3
1.2. Een scheiding van tafel en bed.....	4
1.3. Een echtscheiding.....	6
Hoofdstuk II.	
Het bemiddelingstraject – een schematisch overzicht van het stappen- plan met een aantal voorbeeldvragen	9
2.1. Schematisch overzicht met een aantal voorbeeldvragen.....	9
Fase 1: De voorbereidende fase.....	9
Fase 2: De openingsfase.....	11
Fase 3: Het verhaal.....	13
Fase 4: De exploratiefase van standpunten naar belangen.....	14
Fase 5: De opties.....	16
Fase 6: Mogelijke oplossingen, voorstellen en het akkoord.....	16
2.2. Enkele tips in het kader van het bemiddelingstraject.....	17
2.2.1. Waarmee beginnen?.....	17
2.2.2. Een toolbox in geval van moeizame gesprekken.....	18
Hoofdstuk III.	
De echtscheiding	23
3.1. Cijfers en weetjes.....	23
3.2. EOT versus EOO.....	24

Hoofdstuk IV.

De echtscheiding op basis van een onherstelbare ontwrichting (EOO)..... 27

4.1.	Artikel 229 oud BW.....	27
4.2.	De procedure	29
4.2.1.	De betekenis van de procedure inzake dringende en voorlopige maatregelen	31
	▪ Afzonderlijke woonst (met vaak een “storingsverbod”) .	32
	▪ Inventarisatie.	33
	▪ Gebruik en genot van goederen.....	33
	▪ Vervreemdingsverbod	33
	▪ Regelingen voor leningen en andere schulden.....	34
	▪ Onderhoudsuitkering voor de andere echtgenoot	34
	▪ De kinderen.....	34
4.2.2.	De betekenis van de procedure ten gronde	35
4.3.	De afweging met de partijen van de voor- en nadelen van een EOO	36

Hoofdstuk V.

Echtscheiding bij onderlinge toestemming (EOT)..... 39

5.1.	Vooraf – Model van Hoefnagels in bemiddeling	39
5.2.	De kracht van samen afspraken maken	42
5.3.	Het bespreken van de voordelen van een EOT met de partijen?	50
5.4.	De boedelbeschrijving.....	51
5.5.	Familierechtelijk luik.....	53
5.5.1.	Regeling van aspecten omtrent het kind	53
5.5.2.	Persoonlijk onderhoudsgeld	55
5.6.	Vermogensrechtelijk luik	61
5.6.1.	Allesomvattende regeling.....	61
5.6.2.	Regeling die geldt als een dading	62
5.6.3.	Het erfrechtelijk beding	66
5.6.3.1.	De erfrechtelijke regeling tijdens de procedure.....	66
5.6.3.2.	Verval van het erfrecht en de overlevingsrechten na echtscheiding.....	70
5.7.	De betekenis van de procedurele aspecten voorafgaand aan de EOT.....	71
5.7.1.	Het klaarmaken van het echtscheidingsdossier	71
5.7.2.	De procedure (art. 1288ter-1304 Ger.W.).....	75
5.8.	De betekenis van de procedurele aspecten na de EOT	79

Hoofdstuk VI.

Vermogensrechtelijke verdeling in een bemiddeling	83
6.1. Notie van het huwelijksvermogensrecht door de bemiddelaar	83
6.2. Niet-limitatief enkele wettelijke bepalingen eigen aan het wettelijk stelsel	86
6.3. De inhoud van de vermogensrechtelijke verdeling	92
6.3.1. Activa	93
6.3.1.1. De persoonlijke voorwerpen	93
6.3.1.2. De inboedel	94
6.3.1.3. De voertuigen (inclusief remorque, fiets, caravan, moto's)	96
6.3.1.4. De financiële rekeningen	98
6.3.1.5. De verzekeringscontracten	99
6.3.1.5.1. Het pensioen	100
6.3.1.5.2. De individuele levensverzekeringen en p-overeenkomsten	100
6.3.1.5.3. De groepsverzekeringen	105
6.3.1.5.4. Overige verzekeringen	107
6.3.1.6. De opzegvergoeding wegens einde arbeidsovereenkomst	108
6.3.1.7. De onroerende goederen	109
6.3.1.7.1. Overeenkomst tot toebedeling	110
6.3.1.7.2. Overeenkomst tot verkoop	116
6.3.1.7.3. Overeenkomst tot behoud van onverdeeldheid	117
Birdnesting	121
6.3.1.7.4. De aankoop tijdens de echtscheiding	121
6.3.1.8. De vennootschap	122
6.3.1.9. Het cliënteel en de beroepsgoederen	125
6.3.2. Passiva	126
6.3.2.1. Niet-hypothecaire schulden	126
6.3.2.2. Inkomstenbelasting	129
6.3.2.3. Hypothecaire schulden	131
6.3.3. Oplegsom	131
6.3.4. Gemeenschappelijke bepalingen	132

Hoofdstuk VII.

Juridische en financiële aspecten met betrekking tot de kinderen	133
7.1. Inleiding	133
7.2. De uitoefening van het ouderlijk gezag	135
7.2.1. Het wettelijk kader	135
7.2.2. Wie oefent het ouderlijk gezag uit?	137

7.2.3.	Over wie wordt dit ouderlijk gezag uitgeoefend?	139
7.2.4.	Wat omvat de uitoefening van het ouderlijk gezag?.	139
7.2.5.	Welke vormen van uitoefening van ouderlijk gezag bestaan er?.	140
7.3.	De verblijfsregeling of de omgangsregeling.	144
7.3.1.	Het wettelijk kader	144
7.3.2.	Overeenstemming over de verblijfsregeling, of niet?.	145
7.3.3.	Beslissingscriteria binnen het kader van de verblijfsregeling.	147
7.3.4.	Wat valt er nu effectief te regelen?.	155
7.3.5.	Verblijfsregeling enkel voor kinderen. quid voor dieren?.	156
7.3.6.	Niet-naleving van een verblijfsregeling of contactrecht	158
7.3.7.	De verboden bedingen	159
7.4.	De kostenregeling	160
7.4.1.	Inleiding	160
7.4.2.	Toepassingsgebied en grondslag	161
7.4.3.	<i>Obligatio versus contributio</i>	163
7.4.4.	Motiveringsplicht	165
7.4.5.	Samenstelling van de onderhoudsbijdrage	168
7.4.6.	Enkele mathematische calculators	175
7.4.6.1.	Formule Renard	176
7.4.6.2.	Gezinsbond (gebaseerd op de formule Renard, met aanpassingen)	180
7.4.6.3.	Pareto-methode (gebaseerd op de Gezinsbond)	184
7.4.6.4.	Andere systemen zoals bv. Alimentatiecomfort	185
7.4.6.5.	De methode Hobin.	185
7.4.6.5.1.	De middelen en hun verdeelsleutel	188
7.4.6.5.2.	Kindkost	191
7.4.6.5.3.	Verdeelsleutel van het verblijf	197
7.4.6.5.4.	Correcties	198
7.4.6.6.	Waarom is de kinderkost in de rekentool Hobin soms lager dan in de formule Renard? (door R. Hobin).	199
7.4.7.	Het resultaat van de onderhoudsplicht vormgeven	202
7.4.8.	Verblijfsregeling/onderhoudsplicht versus fiscaliteit?	205
7.4.8.1.	Fiscaal co-ouderschap (naar aanleiding van het verblijfsco-ouderschap)	207
7.4.8.2.	Kind ten laste en aftrek van onderhoudsbijdrage	210
7.4.9.	Implementatie in bemiddeling	212
7.4.9.1.	Bespreking van cijfermatige gegevens rond de kinderen	212
7.4.9.2.	Berekening.	213
7.4.9.3.	Resultaat van de berekening.	213
7.4.9.4.	Realiteit en duurzaamheidscheck	213
	Besluit	215

<i>Bijlagen</i>	217
Bijlage 1 – Checklist EOT versus ouderschapsplan	219
Bijlage 2 – Ontwerpbrief EOT versus ouderschapsplan	228
Bijlage 3 – Ontwerp verzoekschrift EOT versus ontwerp verzoekschrift ouderschapsplan.	232
Bijlage 4 – Ontwerp van een (onderhandse) echtscheidingsovereenkomst ...	241
Bijlage 5 – Voorbeeld van een authentieke regelingsakte	274
Bijlage 6 – Ontwerp van bemiddelingsprotocol in familiale zaken.	293
Bijlage 7 – Voorbeeld van bemiddelingsakkoord tijdens een gerechtelijke procedure	301
Bijlage 8 – Casus met 3 mathematische calculators	311
Bijlage 9 – KB inzake buitengewone kosten	316
Bijlage 10 – Belangen en emoties.	318
Bijlage 11 – Nieuw huwelijksvermogensrecht	320
Bijlage 12 – Rekenmodule Hobin zoals gehanteerd op de rechtbank	338

Legende van de gebruikte symbolen

Nuttige vragen die een bemiddelaar kan stellen

Nuttige weetjes voor de bemiddelaar

Nuttig om op te nemen in een regelingsovereenkomst

Verwijzing naar een casus of berekening

OVER DE AUTEURS

Fleur GOISTER is collaboratief advocaat en erkend bemiddelaar in familiale, burgerlijke en handelszaken. In 2018 richtte zij Pro Mediation op, een door de Federale Bemiddelingscommissie erkend vormingsinstituut, waarvan zij coördinator, hoofddocent en kwaliteitsbewaker is. Sedert 2018 is Fleur ook zeer actief bezig met de nieuwe ADR-rechtsfiguur van de collaboratieve onderhandeling en vormt zij één van de vier hoofddocenten bij de Orde van Vlaamse Balies. Fleur Goister is daarnaast plaatsvervangend rechter bij de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen en is als geaffilieerd wetenschappelijk medewerker verbonden aan de afdeling privaats- en economisch recht van de VUB, waar zij mee invulling geeft aan het vak ADR, specifiek het onderdeel bemiddeling en collaboratieve onderhandeling, in de tweede master Rechten. Zij is auteur van diverse wetenschappelijke publicaties.

Joke DE NEYS is heden jurist in het notariaat, en was voordien advocaat in het familierecht aan de balie te Mechelen. Zij is erkend familiaal bemiddelaar, met een specifieke kennis in het huwelijksvermogens- en vennootschapsrecht. Joke is mede hoofddocent in de basisopleiding bemiddeling, en in de specialisatie bemiddeling in familiale zaken bij Pro Mediation. Zij is tevens auteur van diverse wetenschappelijke publicaties.

Fleur en Joke werken sedert 2011 samen. Hun gedreven samenwerking startte in de advocatuur en evolueerde gaandeweg meer en meer naar het inzetten op alternatieven zoals onderhandeling en bemiddeling, naast de bestaande klassieke procedure voor de rechtbank.

Deze inzet werd een engagement en passie in hun zoektocht naar een antwoord op welke wijze de professioneel erkende bemiddelaar zowel de juridische, inclusief de deontologische, als de menselijke pijlers hand-in-hand moet kennen en moet kunnen hanteren vanuit een gestructureerd gefaseerd stappenplan dat de bemiddelaar volgt met zijn toolbox in de hand.

DANKWOORD

Wij bedanken graag de peer-reviewers voor hun beoordeling, hun zeer relevante feedback met betrekking tot de wetenschappelijke kwaliteit en hun aanbevelingen.

Tevens bedanken wij de heer Rob Hobin, Eerste Voorzitter van het hof van beroep te Antwerpen, voor enkele nuttige opmerkingen op de berekeningsmethoden in dit boek en het actuele Excelschema van de berekeningsmethode Hobin, gevoegd als bijlage.

Wij danken notaris Isis Vermader en (collaboratief) advocaat Miek Warson, beiden erkend bemiddelaar, voor hun constructieve feedback en aanvullingen in een aantal bijlagen.

Wij danken ook Anouk Moors van MEDIV voor haar bijdrage, evenals Lawrence Steeman en Dirk Slootmans van Pareto Group voor enkele nuttige links inzake de berekeningsmethoden.

Verder bedanken wij ook graag onze partners, die ons de afgelopen periode hebben ondersteund tijdens het schrijven van dit boek. En last but not least, bedanken wij elkaar. Zonder onze vriendschap van de laatste 12 jaar zou dit boek er niet geweest zijn.

Joke en Fleur
2 mei 2022

